

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

1

Inhoud

blz 1 alles begint met waarde

blz 2 geld speelt geen rol bij het vaststellen van waarde, de markt, besluitvorming

blz 3 consent, geldcreatie op basis van sociaal-maatschappelijke waarde, democratie

blz 4 geldcreatie, grenzen aan geldschepping, beheersing van de geldhoeveelheid in omloop

blz 5 economie, eigenschappen, bezuinigen, PlanB op een rij

blz 6,7 WRR, voorbeelden

PlanB genereert een transitie van politieke besluitvorming op basis van financieel-economische afweging naar op sociaal-maatschappelijke waarde gebaseerde politieke besluitvorming.

PlanB is net als het plan van de Burgerbank, uitvoerig met de Wetenschappelijke Raad voor de Regering (WRR) besproken. De raad heeft PlanB echter ook niet opgenomen in het rapport Geld en Schuld. PlanB is een concept van Rene Visser. Het betreft een ontwerp voor een complementaire munt, om de samenleving mee vorm te geven.

PlanB gaat over geldcreatie op grond van sociaal-maatschappelijke waarde en niet op basis van schuld (euro) of welvaart (de Burgerbank) of betaalkracht (Ons Geld).

Alles begint met “waarde”.

Arjo Klamer, hoogleraar in de economie van de kunst en cultuur aan de faculteit Erasmus School of History, Culture and Communication van de Erasmus Universiteit Rotterdam, heeft in zijn boek “Doing The Right Thing” het begrip waarde onderzocht en beschreven. <http://www.klamer.nl/book/doing-the-right-thing/>

Waarde

kennen we oplopend van persoonlijke waarden, liefde: we houden van onze man, vrouw, kinderen. We zorgen voor onze familie en vrienden in de nabijheid en verder weg, naar publieke waarden in de openbare ruimte.

Er wordt in PlanB vooral gekeken naar publieke waarden, waarden die grote groepen mensen delen. Zoals een buurthuis waar we elkaar kunnen ontmoeten. Een goede gezondheidszorg, waarvoor bijvoorbeeld een ziekehuis gebouwd moet worden (dat is dan realisatie van waarde), goed onderwijs, onafhankelijk onderzoek edm. Het betreft doorgaans onderwerpen waar een overheid mee werkt.

Burgerinitiatieven en doelstellingen, waar NGO's als milieudefensie, natuurmonumenten, Greenpeace, Oxfam Novib voor staan, kunnen medegefinancierd worden. Een vrije pers, onderzoeksjournalistiek en wetenschappelijk onderzoek kan ondersteund worden.

Binnen de toedeling van belastinggeld is de overheid vrij om met politieke besluitvorming waarde te benoemen en te realiseren. Als er meer geld nodig is om waarde te kunnen realiseren dan er met belastingheffing wordt opgehaald, ontstaat er een tekort aan geld en daarmee keuzedwang. Meer geld naar bijvoorbeeld onderwijs, betekent nu automatisch minder geld naar bijvoorbeeld zorg. Er moeten keuzes gemaakt worden. Het geldsysteem is onverbiddelijk.

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

2

Geld speelt geen rol bij het vaststellen van waarde.

Dat komt pas kijken bij het realiseren van waarde. Voor vriendschap is geen geld nodig, maar als er een ziekenhuis gebouwd moet worden wel. Dan is materiaal en arbeid nodig en dan komt geld om de hoek kijken.

Stel je voor dat we het nodig vinden om een ziekenhuis te bouwen en dat de politiek besluit het niet te bouwen omdat er geen geld genoeg beschikbaar is? Is er geld genoeg, dan bouwen we een ziekenhuis. Is er onvoldoende, dan bouwen we het niet!! Of sluiten we een ziekenhuis, halen we zorg weg in plaats van dat we een financieel probleem oplossen. Dat is wel realiteit! Dat vinden wij vreemd en het is een goede aanleiding om met zijn allen eens goed na te denken over ons geldsysteem.

De Markt

We zien dat biodiversiteit in het boerenbedrijf bijvoorbeeld binnen marktwerking is ondergebracht. De boer heeft door gebrek aan beloning voor de zorg voor biodiversiteit geen andere keuze dan negeren. Dat leidt tot vernietiging van veel planten en diersoorten. De markt werkt hier niet. Een boer kan geen biodiversiteit op de markt verkopen al vinden wij het van nog zo groot belang, dat de soortenrijkdom behouden blijft. Als het bedrijfsleven er niet aan kan verdienen blijft over dat de overheid behoud of indien nodig versterking van de biodiversiteit inbrengt vanwege het algemeen belang. Steeds meer blijken burgerinitiatieven aandacht te vragen en daadkracht te ontwikkelen voor dergelijke lacunes en onachtzaamheden. Zo is er ook geen echte markt voor armoedebestrijding en komt de bouw van ziekenhuizen, onderwijs of onderzoek naar zeldzame ziektes in de verdrukking, terwijl de farmaceutische industrie en zorgverzekeraars onze overheidsbudgetten door marktwerking omhoog jagen.

Besluitvorming

Besluitvorming binnen PlanB is niet financieel-economisch georiënteerd, maar waarde georiënteerd. Als zodanig wordt besluitvorming niet begrensd door de beschikbare hoeveelheid geld. Geen begrenzing door belastingopbrengsten, zoals in het eurosysteem.

Het gaat niet om winstbejag en private belangen, maar om het algemeen belang in ruime zin. Dat kan ook een belang van een grote groep mensen in aardbevingsgebied Groningen of kansarme jongeren in Rotterdam zijn. Ecologisch bewustzijn opent de ogen voor het belang van duurzaamheid. Uit ons gevoel voor waarde willen we de aarde in onze tijd doorgeven aan onze kinderen, zonder de aarde in de ons gegeven tijd uit te putten. Dat we soortenrijkdom in flora en fauna behouden.

Dat vanuit de organisatie van de ondernemende autonomie van de lokale bevolking, het lot in eigen hand kan worden genomen en toegewerkt kan worden naar een lokale, regionale waarde gemeenschap.

Politiek gezien gaat binnen de PlanB economische waarde oriëntatie dan niet meer alleen over rondpompen van een beperkte hoeveelheid geld. Dat is grofweg wat er nu gebeurt. De beschikbare hoeveelheid geld of de economie is niet leidend. Men gaat besluiten nemen op basis van waarde. Het gaat meer over een eerlijke verdeling van goederen en diensten. Over de ecologische en sociale opdracht die voor ons ligt. Toegang bieden tot goed water, goed voedsel, kwaliteit en voldoende gezondheidszorg, huisvesting, betekenisvol werk, veiligheid en goed onderwijs. Armoedebestrijding is dan niet meer nodig, armoede bestaat dan niet meer.....

www.geldendemocratie.nl Ron Berg en Rene Visser, Haringvliet 68, 3011 TG Rotterdam
info@geldendemocratie.nl 06-2111 1113. Gefaciliteerd door Fisker&Co Bankrek. NL64 TRIO 0786
8951 87 KvK registratienummer: 37150866 BTW nr: NL.0847.51.526.B01

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

3

Er ontstaat een waarde samenleving, democratisch, transparant, nationaal, regionaal en lokaal georganiseerd. PlanB dient daarmee onze samenleving, onze solidariteit en onze democratie.

Consent.

<https://www.sociocratie.nl/sociocratische-kringorganisatiemethode/>

Gezien het feit dat de huidige besluitvorming binnen onze democratie waarin de meerderheid van de 51% regeert, niet in staat blijkt om de problemen in de samenleving voldoende te kunnen pareren. Dat besluitvorming wordt beheerst door financieel-economische georiënteerde overwegingen, leidend tot geheel of gedeeltelijke uitsluiting van grote groepen mensen. Er is nog steeds armoede, een grote groep daklozen, niet iedereen heeft het geld om te studeren, woningen zijn straks alleen nog maar beschikbaar voor de beter gesitueerden, ziekenhuizen worden gesloten,.....Stelt PlanB besluitvorming op basis van consent voor.

Besluitvorming op basis van consent, heeft zich inmiddels bewezen en is de eerste voor de hand liggende manier om besluitvorming te organiseren op basis van gelijkwaardigheid en respect.

Consent regeert de besluitvorming. Consent betekent geen overwegend beargumenteerd bezwaar. Als je consent geeft ben je bereid en in staat om een besluit uit te voeren. Alle andere wijze van besluitvorming blijven mogelijk als je dat met consent afspreekt. Consent vormt als het ware de ondergrens voor de besluitvorming.

Het is dus niet zo dat alle besluiten met consent genomen worden. Met consent kan aan personen of groepen de bevoegdheid worden gegeven om zelfstandig beslissingen te nemen.

Consent is ook geen consensus. Je kunt bezwaren hebben, mits ze maar niet zo sterk zijn dat ze je medewerking aan de uitvoering van het besluit in de weg staan.

Consent is ook geen veto: als je overwegende bezwaren hebt zul je die moeten toelichten (beargumenteren) zodat gezocht kan worden naar een oplossing ervoor. Wat niet automatisch hoeft te betekenen dat het voorstel wordt aangepast. Door het samen praten over de overwegende bezwaren kunnen die ook verdwijnen. Bijvoorbeeld omdat het voorstel beter wordt begrepen of je leert van anderen hoe die met deze bezwaren omgaan.

Democratie

Dat besluitvorming niet altijd zo is geweest als het nu is, kunnen we teruglezen in "tegen Verkiezingen" van David van Reybrouck. Democratie zoals van toepassing was in het Griekse Athene 400 jaar voor Christus. Kenmerkend was daarin een grote circulerende burgerparticipatie met 6000 burgers in de raad. en een grote plaats voor deelname aan het bestuur door middel van loting in plaats van op basis van verkiezing.

Kenmerkend daarin was een grote circulerende burgerparticipatie met 6000 burgers in de raad. Met een grote plaats voor de organisatie van deelname aan het bestuur door middel van loting in plaats van op basis van verkiezing.

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

4

Er dienen immers waarborgen te worden ingebouwd, waarmee wordt voorkomen dat het systeem ontspoord. Zowel het grote aantal bestuurders als loting vormden die waarborgen voor het Griekse systeem. Een raad die niet alleen wetgeving, maar ook de onderliggende moraal beschouwt zou een waarborg kunnen zijn. Zo zou bijvoorbeeld besluitvorming op basis van consent en circulerende vertegenwoordiging in lokale Autonome Monetaire Autoriteiten een waarborg kunnen vormen voor het systeem.

Met consentbesluitvorming op basis van waardeoriëntatie ontstaat er ruimte voor meer evenwicht tussen het bestuurlijke en financiële belang, tussen privaat- en algemeen belang.

Geldcreatie

Vindt waardevaststelling plaats op basis van consent; de basis van geldcreatie wordt gevormd door realisatie van sociaal-maatschappelijke waarde. Er staat dus geen schuld tegenover geldcreatie, maar waarde. Geld hoeft ook niet te worden terugbetaald. Creatie van geld vindt transparant, democratisch plaats door een autonome monetaire autoriteit, onafhankelijk van politiek en bankwezen. Besluiten rond geld creatie en beheersing van de geldcirculatie worden genomen in het kader van het lokaal algemeen belang. Met ruimte voor het faciliteren van burgerinitiatieven, schuldvrij en rentevrij. Geldschepping in de vorm van schuld wordt niet uitgesloten. Rente echter past ook daar in het geheel niet.

Grenzen aan geldschepping in PlanB

Geldschepping wordt hier beperkt. Geen geld wordt bijvoorbeeld aangemaakt voor productie van wapens, voor productieprocessen die strijdig zijn met de draagkracht van de aarde, de Universele Verklaring voor de Rechten voor de Mens, vergroting van de ecologische voetafdruk. Hier ligt verwantschap met Kate Raworth en haar donut economie.

Beheersing van de geldhoeveelheid in omloop

Als je de geldhoeveelheid in omloop wilt beheersen moet het mogelijk zijn geld in de economie in te brengen, het rond te laten gaan en het er weer uit te halen. Als er teveel geld in de economie omgaat kun je er meer uithalen, dan je er in brengt of belastingen verhogen, zodat het minder rond kan gaan.

Geld wordt in omloop gebracht op basis van realisatie van sociaal-maatschappelijke waarde. Ingekaderd in algemeen belang. Dat kan zijn de bouw van een ziekenhuis als dat maatschappelijk gewenst is maar er geen ruimte is in het eurosysteem. Dat kan ook zijn een beloning voor vrijwilligerswerk, voor mensen met een laag inkomen een welkome aanvulling. Of het op peil houden van voorzieningen in krimpgebieden. Voor welvaart, om deelname aan het maatschappelijke verkeer mogelijk te maken. Een basisinkomen. Overal waar in het lokale, regionale, nationale algemeen belang ruimte ontbreekt in euro is complementaire financiering mogelijk.

Rondgang: geldschepping in PlanB is gerelateerd aan uitgaven in de reële economie, de bakker, de slager, de schouwburg, het verenigingsleven.

Hoe halen we geld weer uit de economie. In PlanB kan zowel belasting, premie als BTW betaald worden in euro als in PlanB geld. Een transitiebelasting zoals in het systeem van de Burgerbank wordt voorgesteld is nog beter. Met de mogelijkheid belasting en premie te kunnen betalen wordt acceptatie en vertrouwen gewaarborgd. Iedereen kan zijn of haar geld altijd kwijt. Het geld is gemarkeerd, zodat

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

5

duidelijk is met welke geldsoort we te maken hebben. De belastingdienst kan het geld doorschuiven naar de autoriteit die het geld heeft gecreëerd, zodat circulatie is gewaarborgd.

Economie

Er ontstaan 2 economieën naast elkaar. De Euro-economie blijft bestaan zoals die is. Daar verandert niets. Er is een economie in PlanB naast ontstaan die aanvullend op de euro-economie. Die gaten opvult waar de euro-economie met haar verdienmodel niet goed werkt. Met een eigen kringloop en belastinginkomsten in PlanB bovenop belastinginkomsten in euro.

Eigenschappen

PlanB is een concept van een complementaire munt, waar de overheid in deelneemt. PlanB werkt lokaal, regionaal, landelijk, maar niet internationaal. Geldschepping is dus hier geografisch beperkt en PlanB geld kan in feite het land niet uit. Daarmee is geldcirculatie traceerbaar en voor misbruik, zoals witwassen en corruptie, veel minder gevoelig dan de euro. Belangrijk is, dat op elk gewenst niveau transparantie kan worden in gebouwd. Het gaat nu eenmaal om een eerlijke verdeling van de welvaart.

PlanB is niet inwisselbaar met andere valuta op een valutamarkt, dit om te voorkomen dat PlanB wordt omgewisseld met euro en alsnog weggesluisd kan worden naar een belastingparadijs.

PlanB laat de euro ongemoeid en werkt in het gebied waar de euro niet of te weinig komt. **PlanB speelt zich dus buiten de euro af.** De 2 munten zitten elkaar dus ook in het geheel niet in de weg.

Om PlanB te kunnen realiseren is niet de instemming vereist van alle eurolanden. Een tweede kamerbesluit volstaat.

Bezuinigen

Er is in het systeem geen gebrek aan geld. Bezuinigen hoeft niet meer. Er is geen staatsschuld.

In het eurosysteem zijn bezuinigingen noodzaak en betekent meer uitgeven aan bijvoorbeeld herstel aardbevingsschade Groningen, dat er automatisch elders bezuinigd dient te worden bv op zorg, onderwijs, het op peil houden van voorzieningen in krimpregio's. In PlanB wordt nadruk gelegd op kwaliteit en efficiëntie.

PlanB Op een rij

Geld moet *rondgaan*, daarom is het van belang dat de landelijke overheid meedoet. De violist van een orkest dat geheel of gedeeltelijk in PlanB wordt betaald moet er brood voor kunnen kopen bij de bakker en de huur kunnen betalen. De bakker moet er meel voor kunnen kopen en de woningbouwcoöperatie moet de conciërge er mee kunnen betalen. Uiteindelijk moet het geld weer terug komen bij de creërende instantie. Dat kan bv. via belastingen, BTW betalingen, een transitiebelasting. Als de overheid meedoet, kan elke ondernemer haar of zijn geld kwijt.

PlanB Technisch is er geen probleem. Iedereen krijgt een Euro rekening en daarnaast een PlanB / Burgerbank / Florijn / lokale etc. rekening. De software voor winkels en banken is er al. Die levert Stro Nederland. De Florijn is er mee toegerust en het werkt allemaal prima.

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

6

Hoe ziet de **toekomst** er dan uit? Wat is de betekenis in de praktijk? De economie van PlanB komt bovenop de bestaande economie van de euro met bijbehorende werkgelegenheid en inkomsten voor de overheid. Versterkt de euro economie, net zoals de WIR dat doet in Zwitserland. Men wordt in Zwitserland graag in Sw Franc betaald, maar als daar geen ruimte voor is is men maar wat blij met betaling in WIR.

Gebrek aan geld is straks geen reden meer tot bezuiniging. Er is dus geld genoeg beschikbaar voor armoedebestrijding, bijvoorbeeld door in schuldsanering terug te gaan naar de oorspronkelijke schuld en die renteloos om te zetten in een lening in complementaire munt. Wat ook kan is aflossing in complementaire munt en gedeeltelijke of gehele kwijtschelding, daar waar bijvoorbeeld schulden zijn ontstaan door toedoen van buitenaf, waar schuldenaren zelf part noch deel aan hebben gehad. We kunnen zingeving faciliteren. Werkzaamheden in bv. de stadslandbouw, zorg,kwaliteit van samenleven staat voorop. Mensen die in de bijstand zitten en vrijwilligerswerk doen kunnen daarvoor beloond worden. Een staatsschuld hoeft niet meer te bestaan. Het geld dat we daarvoor aan rente, ca 20 miljard per jaar, betalen kunnen we elders uitgeven. Bijvoorbeeld aan armoedebestrijding.

Het grote **verschil** tussen het Euro systeem en de ideeën van Ons Geld, de Burgerbank, PlanB zit ten eerste in door wie en ten tweede hoe het geld wordt gecreëerd.

Aan de ene kant hebben we in het Euro-systeem afgesproken dat de politiek, zich zo min mogelijk met geldzaken bemoeit. Aan de andere kant is het van ethisch en ecologisch belang dat geld niet wordt gecreëerd door een commerciële private partij als een bank. Voor overheidsuitgaven geldt dat niet het private eigen belang telt maar het algemeen belang wat door een overheid wordt gediend.

WRR

De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid geeft in haar rapport Geld en Schuld aan dat zij regering en parlement adviseert ruimte te maken voor diversiteit in verschillende vormen van geldschepping.

PlanB voorbeelden

* Bij inzet voor bv **armoedebestrijding** betekent het dat producten voor volwaardig deelnemen aan de samenleving, en voor levensonderhoud kunnen worden aangeschaft. **Waarde** ligt dan bv in het creëren van een humane levensstaard voor iedereen.

* **Vrijwilligerswerk kan beloond** worden. Het is werk van belang voor een goed functionerende samenleving. Binnen het euro-stelsel wordt vrijwilligerswerk niet financieel gewaardeerd. Belangrijk voor mensen die hard werken en in de bijstand zitten. **Waarde** vinden we terug in versterking van de sociale cohesie in de wijk, in de zorg (mantelzorg).

* **Studeren kan gratis** worden. **Waarde** ligt in zelfontplooiing, schuldenvrij afstuderen en studeren ook toegankelijk maken voor mensen met een laag inkomen.

* De **cultuur**sector kan beter ondersteund worden. Bijvoorbeeld door het in stand houden van orkesten die goed presteren, maar die door bezuinigingen in de euro-sector dreigen te verdwijnen. **Waarde** ligt in behoud en kunnen ontplooiën van cultuur.

GELD EN DEMOCRATIE

www.geldendemocratie.nl

PlanB versie 20190612

7

- * Geld voor ondersteuning van bewonersinitiatieven.
- * Herstel **aardbevingsschade** Groningen. **Waarde:** er gaan grote bedragen in om die vervolgens niet uitgegeven kunnen worden in andere sectoren.
- * Het in stand houden van voorzieningen in **krimpregio's**. **Waarde:** het op peil houden van de leefbaarheid in kleine gemeenschappen / regio's.